

„*sine* accedatur: sed hoc charitatis officium illic *Episcopus*
„impleat, ut gravamen aliquod Monasterium non incurrat,

XXI. Itaque S. Gregorius privilegia & immunitates Mona-
sterii dedit, non quibus à correctione Episcoporum subtraherentur; sed quibus quieti Monachorum conferretur, & Monasteria à variis gravaminibus liberarentur.

XXI. Eandem fuisse formam privilegiorum, quæ sæculo sexto & aliquot sequentibus Monasteriis Gallicanis indulta leguntur, vel sola formula privilegii à Marculfo Monacho exarata probat.

Marculfus enim sæculo septimo sub Landerico Episcopo Parisiensis, ut putat Hieronymus Bignonius, & post ipsum Sirmundus vel sæculo octavo sub Landerico Episcopo Meldensis, ut credit Launois, composuit duos libros formularum; quarum prima est formula seu formularium privilegii Monasterio alicui concedendi. Cujus formulæ ea solet esse conditio, ut solis penè nominibus & tempore mutatis, in omnibus eadem retineatur.

XXII. In hac itaque formula, Episcopus privilegii auctor primo præferatur, quod Monachorum quieti providere volens, nullatenus à Prædecessorum in concessione hujus privilegii vestigiis recedat. “Dum ab antiquitus (ait) Constitutio-
nem Pontificum per Regalem sanctionem Monasteria San-
ctorum Lirinenfis, Augaunenfis, & Luxovienfis, vel modò
innumerabilia per omne Regnum Francorum sub libertatis
privilegio videntur consistere.

XXIII. Hæc præfatus Episcopus subjungit: “Quid verò
vos vel successores vestri, Sancto suadente Spiritu deinceps
custodiatis immo sanctæ illius Ecclesiæ Episcopus debeat
adimplere, huic pagina credidimus inferendum.

Post hæc articulos & puncta privilegio contenta subjicit.

XXIV. Primus articulus his verbis exprimitur: “Ut de ve-
stra Congregatione qui in vestro Monasterio sancta debeant
bajulare officia, quin Abbas cum omni Congregatione po-
pulerit à nobis, vel Successoribus nostris sacros percipiat
gradus, *nullum* pro ipsorum honore præmium, percepturis.
Ecce indulta immunitas à juribus quæ in Ordinatione Episcopii
sibi debita prætendebant.

XXV. Secundus articulus est: “Altare in ipso Monasterio
prædictus Episcopus benedicat, & sanctum Christum anhis
singulis, si voluerint postulare, pro reverentia loci, *sine pre-
tito* concedat.

XXVI. Tertius articulus liberam Abbatis electionem spe-
ctans ita exprimitur: “Et juxta divinam dispensationem, cum
Abbas de ipso Monasterio in Domino migraverit, quem u-
nanimiter omnis congregatio illa Monachorum ex seip-
s, optima regule compertum & vitæ meritis congruentem
similiter sine præmio memoratæ urbis Episcopus ipse pro-
moveat Abbatem.

XXVII. Quartus articulus decernens dispensationem eorū
quæ à fidelibus offeruntur debere esse penes Congregationem
non autem Episcopum; neque ipsum ejusve Archidiaconos alio-
ve Ministros quidquam posse de iis accipere, erat his verbis
expressus: “Nullam penitus aliam potestatem ab ipso Mona-
sterio, neque in rebus, neque in ordinandis personis, neque
in villabus ibidem jam conlatis, aut deinceps regio manere,
aut privatorum conlaturis vel in reliqua substantia Mona-
sterii nos Successoresque nostri Episcopi aut Archidiaconi
seu cæteri ordinatores, aut quælibet alia persona prædictæ
civitatis habere non præsumant: aut quodcumque de eodem
Monasterio sicut de Parochiis aut cæteris Monasteriis, mu-
neris causa audeant sperare, aut auferre. Nec de hoc quod
à Deum timentibus hominibus transmissum, aut in altario
offerunt fuerit aut in sacris voluminibus vel quibuscumque
speciebus ad ornatum divini cultus pertinet id præsens con-
lata vel deinceps conlatura fuerint, auferre præsumant.

XXVIII. Quintus articulus erat de non peragendo publico
Divino Officio in Ecclesiis aut oratoriis Monasteriorum nisi
ipsa Monachorum congregatione petente: “Et nisi rogatus à
Congregatione illa vel Abbate pro oratione lucranda, nulli
nostrorum liceat Monasterii adire secreta, aut finium ingredi
septia.

XXIX. Articulus sextus, vetans ab Episcopo ibi-
dem divina peragente Monasterium gravari erat: “Etsi
ab eis illuc Pontifex postulatus pro lucranda oratione
vel eorum utilitate, accesserit, celebrato ac peracto divino
mysterio simplici ac sobria benedictione percepta,
abique illo requisito domum studeat habere regres-
sum.

Rationem concessæ immunitatis: “Ut quatenus Monachi,
qui solitarii nuncupantur, de perfecta quiete valeant duce
domino per tempora exultare, & sub sancta regula viven-
tes, & beatorum Patrum vitam sectantes pro statu Ecclesiæ
& salute Regis, vel patriæ valeant plenius Dominum exo-
rare.

XXX. Ex his evidens est, totum hoc privilegium spectare
ad asserenda & conservanda Monasteriis temporalia à Funda-
toribus donata aut Fidelibus oblata; atque Monachis restitu-
endam libertatem eligendi Abbatem, nec non eos à quibusdam
præsentis juris eximendum, & quietem Monachalem eis
procurandam, non autem ad eximendum ipsos à Canonica Epi-
scoporum subjectione, quod & clausula præcedentibus articulis
subiecta expressit. “Et si aliquid ipsi Monachi de derum
religione tepidi, aut secus egerint, secundum eorum Regu-
lam ab eorum Abbate, si prævalet, corrigantur. Sin autem,
Pontifex de ipsa civitate coercere debet, quia nihil de *Canoni-
ca auctoritate convektur*, quicquid domesticis fidei pro
quietis tranquillitate tribuitur.

XXXI. Huic formulario planè conformia sunt, quæ eodem
& aliquot sequentibus sæculis Monasteriis concessa circumferuntur privilegia.

Sub idem penè tempus formulas suas edidit Marculfus (id
est sæculo 7. si Bignonio & Sirmundo credimus) postulante
Clodovæo Galliarum Rege Landericus Parisiensis Episcopus
cum reliquis Episcopis anno 648. privilegium Monasterio S.
Dionysii dedisse fertur: cujus privilegii meminit Amoinus *De
Gestis Francorum lib. 4. cap. 41.* scribens, quòd Clodovæus
Rex anno 16. ex quo sceptrum suscepit Regalia, Pontifices &
totius gentis Principes Clippiacum convenire jubens, mediū-
que inter eos solio residens, his inter alia verbis allocutus sit:
“Intentionem igitur nostri cordis vos, Sacerdotes, qui Dii
vocati estis, & filii Excelsi omnes, attendite & audite, audi-
tam, si approbaveritis, unà nobiscum ad effectum adducere
elaborate. Nostris itaque devotio hæc extat animi, ut Mona-
sterium Patroni Domini Dionysii, in quo ipse cum consorti-
bus testimoniis veritatis requiescit humatus, & patris memorie
genitores nostri (dominus videlicet Dagobertus, ac do-
mina Nantildis (se sepeliri mandaverunt, ab omni sol-
vamus dominio mortalium: quatenus Abbas vel Fratres
eo loco commanentes, possessionis à Parentibus nostris si-
ve ab aliis Fidelibus Christianis sibi traditas absque ullius
dominantis inquietudine possidentes, pro salute nostra ac
statu regni nostri liberius Deum venerentur. Huic autem
nostræ suggestioni consentit venerabilis Vir Landericus
Parrichifacæ Urbis Præsul: in cujus Diocæsi Cænobi-
um illud situm est, & cui usque ad præsens tempus subiectum
fuit.

Hinc fat manifestum est, privilegium hoc, possessiones
dumtaxat, ac temporalia à Regibus eidem Monasterio oblata
respicere, quod & ostendit ipse tenor privilegii, quod integrum
retulit Hieronymus Bignonius in notis ad citatam formulam
Marculfi, & novissimè insertum est tomo 6. Conciliorum
general. col. 487.

XXXII. Extat eodem tomo Conciliorum col. 527. privi-
legium libertatis quod datum creditur à Bertefrido Episcopo
Ambianensi probantibus plurimis aliis Episcopis Monasterio
Corbiensi postulante Clotario Rege ejusdem Monasterii Fun-
datoris, estque simile prædicto formulario Marculfi, uti etiam
observavit Jacobus Sirmundus in observatione huic privilegio
subiuncta, & latius Hieronymus Bignonius in citatis notis, articulos
hujus privilegii cum articulis dicti formularii Marculfi
conferens.

Plura similia passim prostant privilegia Monasteriis Gal-
licanis sub simili formula indulta, ut Monasterii Carelesii
tomo 9.

tomo 8. Conciliorum general. col. 459. privilegium Mona-
sterii S. Martini Turonensis anno 862. in Synodo Pistensi con-
firmatum; eodem tomo Concil. general. col. 19; 1. Privilegi-
um à Synodo Sæssonica concessum Monasterio Solemniacensi,
eodem tomo Concil. col. 870.

XXXIII. In hoc privilegio notandum, quod specialiter ca-
veatur, “ut eundem locum non aliter nisi tutelâ defensionis
ac tuitionis Reges usurpent, nec cuiquam Clericorum Cano-
nici habitus, aut laicorum, quod ablit, eum attribuant.”
Quibus verbis exclusos volebant Abbates Commendatarios
& sæculares quos sub id temporis Reges Monasteriis præfice-
re cœperunt.

Legimus quoque anno 878. à Joanne VIII. Monachos
Floriacenses petiisse privilegium eligendi à suis Abbatem regu-
latem. “Quamvis privilegia multorum meruerint Episcopo-
rum, ad reprimentam quorumlibet inlicitam cupiditatem
humiliter postulare, ut super Abbate regulari ex iis eligendo
etiam nostre auctoritatis privilegia consequantur.” Extat
privilegium Tomo 9. Concil. general. col. 318.

Et dum Concilium Tullenle II. anno 859. can. 11. servari
vult Monachis Monasterii Floriacensis auctoritatem privile-
gii regularis, unice intendit, Monachis illis illæsum servari jus
eligendi Abbatem regularem ex suis adversus Archiepiscopum
Bituricensem: qui favore Regis Abbatiam illam irregulariter
retinebat, uti in citato Canone asserunt illius Concilii Patres

XXXIV. Itaque per omnia hæc privilegia præcipue tendebant,
ut temporalia Monasteriorum non divertentur; nec
Monachi variis pretextibus gravarentur, & ut electio Abba-
tis esset penes Monachos secundum Regulam S. Benedicti; atque
ita Abbates commendatarii & sæculares excluderentur.

Plura similia extant privilegia etiam sæculo undecimo Mona-
steriis nostris Belgicis indulta; atque inter alia, extat apud
Miræum in Codice piarum donationum cap. 50. privilegium
à Balduino Episcopo Noviomensi & Tornacensi datum anno
1061. Ecclesiæ Harlebecanæ, quam Adela Comitissa Flandriæ
construxit, atque ibidem servientes sub professione Canonica
in religionis habitu vivere instituit. Hoc privilegio sola im-
munitas quoad bona temporalia conceditur, retento annuo
censu Episcopo solvendo; additurque: “Quod si Episcopus, si-
ve suus minister pro tenenda Synodo vel aliqua quomodolibet
libet causa ad aliquam Prædictam Ecclesiam” (huic
Monasterio quod hodie Capitulum Canonicorum est incor-
poratum) venerint, nihil exigentes de rebus ad Ecclesiam
pertinentibus, de suis propriis vivant, contenti prænomina-
to censu quotannis.

XXXV. Et cap. 52. refertur diploma Alexandri II. Papæ,
quo institutionem hujus Ecclesiæ Harlebecanæ, nec non præ-
dictam Balduini Noviomensis Episcopi concessionem confir-
mat; ipsamque “Canonicam (id est Canonicorum Eccle-
siam) cum omnibus sibi pertinentibus sub tutela Apostoli-
cæ Sedis suscipit & confirmat quicquid hæcenus habuit,
tam largitione piissimorum Principum, quam oblatio-
ne quorumcumque Fidelium, juxta nobilissimi præceptum
Regis Francorum Philippi, & præceptum Balduini Novio-
mensis Episcopi, vel deinceps habitura est tam in terris quam
in vineis, & villis & Ecclesiis majoribus & minoribus om-
nibusque rebus mobilibus, & immobilibus, ita ut non li-
ceat cuiquam Ecclesiasticarum vel sæcularium magnæ par-
te vaeque personæ prænominatam Canonicam de suis omnibus
inquietare, vel quid ab eis jure in alienum transferre,
salva in omnibus proprii Episcopi reverentia. De ordinan-
do verò Præposito in eodem loco, hoc Apostolica aucto-
ritate sancimus, ut nullus ibi præsumat quemquam propo-
nere contra Canonicam regulam; sed defuncto Præposito
uno, congregatio eligat vel de eadem congregatione, si ibi
idoneus inventus fuerit, vel de alia, quem potiorum vi-
tæ meritam commendaverit, juxta Canonicam regu-
lam.

Necesse non est ostendere, quod hoc privilegium, non
ad eximendum Ecclesiam illam à Canonica Episcoporum
Van Espen Jur. Eccl. P. III.

subjectione; sed ad conservationem temporalium, & liberam
electionem Præpositi Congregationi asserendam tendat: cum
ipsa verba id ipsum evidenter expriment.

Non ab simile privilegium refertur ibidem cap. 88. quod
Monasterio Grimbergano anno 1132. indulgit Liethardus Epi-
scopus Cameracensis, expressè dicens: “Ecclesiæ Camera-
censis hoc solum de illa habendum retinui, ordinationem
Fratrum, & filialem loci subjectionem.

XXXVI. Denique cap. 89. referuntur litteræ quibus anno
1132. Burchardus Cameracensis Episcopus petitionem Religi-
osorum virorum, Walmani videlicet Antverpiensium Ab-
batis, & Bernardi Clara vallensis (hic est S. Bernardus vulgò
Doctor *mellisflans*) approbat, supplicantium, ut Ecclesiam de
Tongerlo libertate donaret, quatenus in ea Fratres Præmon-
stratensis Ordinis, sub regula S. Augustini degentes, liberè &
quietè Deo famulari valeant.

In quo autem hæc postulata libertas consistat, contextus
concessionis Episcopalis aperit: “Prædictam Ecclesiam beatæ
Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ (ait) ab omni ex-
actione, debituque oblationis, ad sustentandos Canonicos, in ea
Deo sanctæque ejus Genitricis servientes liberam facio.

“Deinde (ait) ut Canonicum & injustum est, libens consti-
tuo, ut in constituendo Abbate sanior pars conventus libe-
ram potestatem obtineat, electus verò Cameracensi Episco-
po præsentetur, ut ab eo sine ulla contradictione, vel cujus-
libet personæ aliqua exactione consecratus, in Parochia sua
jus synodale liberè obtineat.

Pothæc indulget, “quod Abbas ad Synodum non cogatur,
nisi sigillatim Episcopi Litteris fuerit evocatus.

Denique temporalia Monasterii spectatim in his Litteris si-
ve charta immunitatis exprimens, ea auferri aut dissipari à
quocumque sub interminatione æternæ damnationis prohibet
concluditque: “Pax igitur & benedictio conservatores prote-
gat: dissipatores verò ultio ignis æterni cum diabolo feriat.

XXXVII. Ex his aliisque, quæ passim referuntur, Mona-
steriis ad postulationem plerumque ipsorum Fundatorum,
sæculo sexto & sequentibus indulta privilegia, manifestum est,
ea non fuisse exemptiones à Canonica Episcoporum jurisdic-
tione in corrigendis Monachorum & Abbatum excessibus; sed
dumtaxat privilegia libertatis circa rerum temporalium dis-
pensationem & Abbatum electionem, immunitatis à certis o-
neribus seu præsentis juribus, quibus Monasteria in tempora-
libus gravabantur, & Monachorum quies multam sæpe tur-
batur.

XXXVIII. Et licet non omnia, quæ passim referuntur, quin
nec illa quorum supra meminimus, Dionysianum & Corbien-
se ab omnibus ut sincera agnoscantur; imò non sine funda-
mento à nonnullis viris eruditissimis habeantur pro suppositiis &
confictis, nihilominus valent ab probandum, quæ fuerint privi-
legiorum ejus ætatis forma.

Neque enim dubitari potest, quin privilegiorum similia
fabricatores, ea ad veri privilegii normam, quantum in ipsis
erat, adornarent, ut tanto facilius pro veris supponerent & eorū
suppositio & fictio difficilior detegeretur.

Ad hæc dubitari fas non est, similia privilegiorum con-
farcinatores studuisse Monasteriorum libertates & exemptio-
nes amplificare: nihilque omisisse quod cum aliqua veri spe-
cie ad eam amplificationem dici potuisset, ac per consequens, si
temporum illorum disciplina omnimodas à Jurisdictione Epi-
scoporum exemptiones novisset, non dubium, quin hi privi-
legiorum fabricatores similibus exemptionibus sua fictitia
privilegia auxissent.

XXXIX. Theodorus Balsamon ad Canonem VI. Cal-
chedonensem citatis Canonibus, qui Monasteria Episcopis
subiiciunt dicit: “Clerici ergo vel Monachi, qui dicunt hodie
se Patriarchæ vel regionis Episcopo non esse subiectos,
tamquam sint liberæ mansionis vel Ecclesiæ, proferentes
utique etiam à Fundatoribus factorum statutorum or-
dinationes, quid ad hæc respondebant? Omnino nihil.
Euanis enim quis fundator Monasterii vel Ecclesiæ in
suis statutis, vel ordinatione sua decreverit non sub-
iici

„jici eorum Monachos vel Clericos regionis Episcopo, non „audietur, ut qui divini factique Canonibus contraria sta- „tuerit & quæ stare non possunt, scripserit.

CAPUT III.

Quorum auctoritate privilegia seu immunitates Monasteriis olim indulta sunt.

- 1 Ab Episcopis primitus data fuisse privilegia evincit Formula Marculfi.
- 2 Probant quoque pleraque privilegia Monasteriis indulta.
- 3 Hæc Episcoporum auctoritas vindicata in Concilio Romano anno 1002.
- 4 Plures nonnunquam Episcopi eidem privilegia subscribebant.
- 5 Etiam in Synodis privilegia confirmabantur.
- 6 His privilegia etiam Regia auctoritas accedebat.
- 7 Privilegium S. Dionysii confirmatum fertur auctoritate Clodovai II.
- 8 Frequentem fuisse regiam confirmationem probat formula Marculfi qua inscribitur, Concessio Regis ad hoc privilegium.
- 9 Eam consuevisse concedi ipsa formula inscat.
- 10 Confirmantur que ab Episcopis erant concessa.
- 11 Vetat quocumque prætextu quidquam de rebus temporalibus Monasteriis auferri.
- 12 Dat quoque immunitatem ab oneribus fiscalibus.
- 13 Concessio Regis fiebat ad postulationem Fundatorum, solebantque fundationes sub conditione concedenda immunitatis fieri.
- 14 Fundatores curam Episcoporum & Regis protectionem implorabant.
- 15 Ad quid tenderet immunitas à Fundatoribus postulata?
- 16 Ratio concessæ immunitatis merito à Monachis attendenda.
- 17 Concessio immunitatis Regiæ nihil de auctoritate Episcoporum detrahebat.
- 18 Privilegia etiam auctoritate Sedis Apostolicæ confirmari poterunt Monachi & Fundatores.
- 19 Probatur ex Epistola Benedicti III.
- 20 Privilegium à Pontifice confirmatum tantum spectabat res temporales Monasterii & electionem Abbatis.
- 21 Ostendit Pontifex speciali ratione injustum esse ut Episcopi Gallicæ quidquam de rebus Monasterii in suos usus converterent.
- 22 Argumentum Pontifex supponit, Clericos divites non posse de presentibus Ecclesiasticis vivere.
- 23 Privilegium à Benedicto III. concessum confirmavit, rursusque renovavit Nicolaus I.
- 24 Ex hujus confirmatione evincitur, liberam Abbatum electionem fuisse sollicitatam ad excludendos Abbates seculares.
- 25 Privilegia tantum à Pontifice confirmabantur, que ab Episcopis erant obtenta.
- 26 Pontifex per suas confirmationes non detrahebat Episcoporum in Monasteria Canonice auctoritatis.
- 27 Privilegia ab Episcopis sibi & Sedis Apostolicæ & Regum auctoritate roborari scribit S. Ivo Carnotensis.
- 28 Fundatores Monasteria subjicientes protectioni Sedis Apostolicæ à jurisdictione Episcoporum non eximebant.

Privilegia seu immunitates sæculo sexto & sequentibus auctoritate Episcoporum concessa fuisse, vel sola formula Marculfi Monachi (de qua capite præcedenti) evincit. Solutis enim Episcopus tamquam privilegii & immunitatis Auctor loquens introducitur his verbis: „Domino sancto & in Christo venerabili Fratri illi Abbati, vel „cunctæ Congregationi Monasterii illius in beatorum illorum ab illo in pago illo constructo ille Episcopus.

II. Evincunt id quoque omnia passim privilegia, quæ eo tempore Monasteriis concessa leguntur & asseruntur, atque signanter quartian præcedenti capite relata sunt, quæque Monasteriis Harlebecano, Grimbergano, ac Tongerloensi indulta ex Miræo retulimus, etiam sæculo 12. auctoritate Episcoporum privilegia hujusmodi data esse probant.

III. Auctoritatem Episcopalem circa hujusmodi privilegiorum concessionem mirè confirmat, quod anno 1002. in Synodo Romana coram Sylvestro II. Papâ contigisse fertur. Cùm enim Pontifex assereret, Abbatiam Perusinam sub jure & dominio esse Ecclesiæ Romanæ, variaque privilegia Prædecessorum suorum protulisset, ait Episcopus: „Privilegia hæc non „reprobo; sed sine consensu Antecessoris mei, cujus temporibus illud prius privilegium factum est, factum fuisse dico: „solum viderem consensum, haberem inde æternum silentium. Cui contra omnis clerus S. Romanæ Ecclesiæ ait: vidimus omnes Epistolam Antecessoris tui, in qua & consensus erat, & precibus, ut hoc fieret, Episcopus obnixè postulat: „cujus rei testes sumus, & secundum Canonicam sanctionem „verum fuisse comprobamus.

IV. Ut autem major esset privilegii efficacia, illud non raro à pluribus Episcopis probabatur, ut indicat citata formula Marculfi. In fine quippe formulæ dicitur: „Quam constitutionem nostram, ut firmis subsistat vigoribus & nos & Fratres nostri Episcopi subscriptionibus, manibus nostris decretis vimus roborari.

V. Imò plurima referuntur privilegia in Synodis Episcoporum probata, quin & subinde Synodos Episcoporum ad probandum simile privilegium convenisse legitur. In Synodo Valentina anno 884. postulante Guntheramno Francorum Rege probata legitur immunitas, seu privilegium Monasterii SS. Marcelli & Symphoriani, ut si quid prætius Rex Basilicæ S. Marcelli, „(sive in Ministerio altiorum, sive „in quibuscumque speciebus, quæ ad divinum cultum pertinet, nescirentur, contulisset, vel adhuc conferre voluerit, neque Episcopi locorum, neque potestas Regia quocumque tempore succedente, de eorum voluntate quidquam miroraretur, aut offerre præsumat.” Extat tomo 5. Concil. general. col. 976.

Notat autem ibidem Severinus Binius, in hoc Concilio nihil aliud factum inveniri, quam quod ad instantiam dicti Regis Guntheramni, donationes, quæ ob pias causas ipse ejusque Posterit contulerant, vel collaturi essent, privilegia & immunitatibus Ecclesiasticis donatæ fuerint.

Capite præcedenti retulimus, quomodo teste Amoino, datum fuerit privilegium Monasterio S. Dionysii in Conventu omnium Episcoporum Gallia.

Extat quoque tomo 9. Concil. general. col. 918. Conventus Episcoporum anno 1040. quo non absimile privilegium seu immunitas conceditur Monasterio Vindocinensi, quod Gaudfredus inclitus Comes, & uxor ejus construxerant. Ex quo patet, etiam sæculo undecimo hujus generis privilegia & immunitates ab Episcopis fuisse data & in Synodis probata.

VI. Adhæc, ut firmiora essent ab Episcopis concessa privilegia; utque adversus potentiorum incurſiones & vexationes tutiores redderentur Monachi, eorumque res temporales facilius conservarentur, moris fuit in hisce privilegiis & immunitatibus Regia auctoritas seu confirmatio accederet.

VII. Refertur tomo 6. Concil. general. col. 489. præceptum sive confirmatio Clodovæi II. Regis privilegii vel libertatis Monasterii S. Dionysii, quod Landericus Episcopus Parisiensis, annuentibus aliis Galliarum Episcopis dicto Monasterio indullerat.

VIII. Quam autem frequens ac usitata esset Regia hæc privilegiorum confirmatio, probatur ex Marculfo Monacho, qui inter formulas suas, etiam hujus confirmationis formulam retulit immediate post formulam privilegii ab Episcopis concessi soliti, sub hac Epigraphæ: Concessio Regis ad hoc privilegium: qua describitur forma in confirmatione Regia servanda.

IX. In ipsa quoque formula concessionis indicatur, hanc concessionem regiam solitam esse concedi. „Nec nobis „(ait) aliquis detrahendo aestimet in id nova decernere carmina, dum ab antiquis juxta Constitutionem Pontificum per regalem sanctionem monasteria sanctorum illorum vel cæteræ in regno nostro sub libertatis privilegium videntur consistere, ita & præfens valeat Deo adjutore consistere.

X. Post hæc subjiciuntur ea quæ ex concessione seu privilegio Episcoporum Monasteriis indulgeri solebant, quæ à Rege confirmantur, & observari mandantur.

„Adjicientes (pergit post hæc formula) ut nulli penitus judicium vel cuiuslibet hominum licentia sit de rebus præfatis

præfati Monasterii absque voluntate ipsorum servorum Dei in aliquo iniquiter defraudare, aut temerario spiritu suis usus usurpare; ne, quod primitus est, & Dei iram incurrat & nostram offensam, vel à fisco grave damnum sustineat.

XI. Utque plenius esset privilegium adjungit: „Illud nobis „pro integra mercede nostra placuit addendo, ut tam quod ex „nostra largitate quam delegatione ipsius vel cæterorum aut „cujuslibet ibidem est aut fuerit devoluta possessio, quoque „tempore, nulla judiciaria potestas, nec præfens nec succedens „va, aut causâ audiendo, aut aliquid exactando, ibidem non „præsumat ingredi; sed sub omni emunitate hoc ipse Monasterium vel Congregatio sua sibi met omnes freds concessos debeant possidere.

XII. Deinde ad integram Monasterii libertatem & immunitatem, etiam à Fiscalibus oneribus Monasterium exemptum declarat. „Et quidquid exinde Fiscus noster forsitan de eorum homines aut ingenuos aut servientes in eorum agros commanantes vel undecumque poterat sperare ex indigentia nostra in luminibus ipsius sancti loci vel in stipendiis servorum Dei, tam nobis in Dei nomine viventibus, quam per tempora succedentibus Regibus, pro mercedis commodum debeant cuncta proficere, ut pro æterna salute vel felicitate patriæ seu Regis constantia delectet ipsis Monachis immensam Domini pietatem jugiter implorare.

XIII. In ipsa formula annotatur, concessionem Regiam fieri ad petitionem illius qui Monasterium fundaverat, aut fundare intendebat. Constat enim ad horum petitionem hujusmodi immunitates concedi solitas fuisse; ipsaque donationes & fundationes sub conditione hujusmodi immunitatis plerumque factas probat prima formula libri Marculfi, que inscribitur: De magnare qui vult ex senodochio aut Monasterio construere. Hic post enumeratas res in constructionem aut fundationem Monasterii destinatas adjicitur: „Ea scilicet ratione atque prætextu, ut remota Pontificum simulque & Ecclesiasticorum omnium officialium seu publicorum omnium potestate, nullas functiones vel exactiones, neque ex quibus & lauta convivia, neque gratiosa vel insidiosa munuscula, neque etiam caballorum pastus, aut perayereda, vel cæteras angustias, aut in quocumque functionis titulum dici potest, de ipsa facultate penitus non requiratur, sed sub integra emunitate facultatula ipsa, sicut à me huicque possessa est, in iure oratorii sancti illi & prædictorum pauperum debeant Deo protegente & opitulante persistere.

XIV. Post hæc Regem & Episcopos obtestatur ipse Fundator ut omni exactione & vexatione velint abstinere & Monachos tueri, „ut hæc voluntate meo pro nullis occasionibus, sicut „existente sine Deo cupiditate res exigi solet, nulla ratione „nulloque tempore convellere permittatis, sed per sollicitudinem & curam Episcopi constare potius pro reverentia Trinitatis immensa, vestro tempore & studio vel opere jubeatis, quatenus ut & ille vobis mercedem restituit in futuro qui scit me elemosynis ipsis sanctis Dei pauperibus pro amore Domini nostri Jesu Christi ardenti desiderio tribuisse.

XV. Non obscurum ex his est, hanc immunitatem unice à Fundatoribus postulari consuevit, ut quæ pro elemosynis in usum & necessitates pauperum Christi oblata sunt, in usus profanos non divertantur, ipsique Monachi in quiete ac regulari observantia sine vexatione vivere possent: quod & in formula Regiæ concessionis exprimitur, ubi rationem suæ concessionis Rex allegat: „Ad petitionem illius (Fundatoris) „clementia nostra pro quiete ipsorum servorum Dei præceptio- „nera vigoris nostri placuit propalare, sub quo tranquillitatis „ordine, Domino protegente, ipsi Monachi juxta Religionis „normam perpetuum valeant residere, elegimus ut & hæc „serie debeat plenius declarari.

XVI. Optandum ut qui Monasteriorum suorum immunitates & privilegia jam pridem Regum atque Episcoporum munificentia, postulantibus Fundatoribus impetrata, tantopere urgere & inclamare solent, etiam ad rationem concessionis attenderent; atque rebus sibi à Fundatoribus oblati, & à Regibus

gibus, & Episcopis aliisque immunitate donatis, uterentur juxta intentionem Fundatorum & Regum aliorumque qui privilegia antulerunt, ut res illæ in elemosynam sanctis Dei pauperibus pro amore nostri Jesu Christi ardenti desiderio consecrata (ut loquitur formula De Fundando Monasterio) etiam tamquam elemosynæ & pauperum Dei necessitatibus, non autem in luxum & usus planè profanos impenderentur.

XVII. Admodum notanda clausula quam allegatis verbis subjungit formula concessionis Regiæ. „Quia nihil de Canonica institutione convellitur, quicquid ad domesticos fides, pro tranquillitatis pace conceditur.” Hæc clausula ostendit, similibus privilegiis & immunitatibus nihil de Canonica auctoritate, quibus Monasteria spirituali Episcoporum directioni subduntur, detrahi. Et sanè Regum ac Principum mens fuit, Monachos contra Potentiorum vexationes & oppressiones suâ auctoritate protegere, nequaquam verò à Canonica subjectione eximere, uti infra latius ostendetur.

XVIII. Privilegia ab Episcopis concessa, & Regia auctoritate firmata necdum sat valida erant, ut temporalia Monachorum contra Potentiorum invasiones tuta essent, aut jus eligendi Abbates regulares illibatum servaretur, quate Monachi eorumve Fundatores, hæc privilegia etiam auctoritate Sedis Apostolicæ, præsertim sæculo 9. & sequentibus, firmari postularunt; ipsaque Monasteria sub speciali ejusdem Sedis protectione esse voluerunt.

XIX. Extat tomo 8. Concil. general. col. 235. epistola Benedicti Papæ III. super confirmatione privilegiorum Abbatia Corbeienſis, in qua narrat, Abbatem Corbeienſem petiisse, „ut nostræ (ait) auctoritatis privilegium super electionis „pro statu, & tertium suarum libera possessione sui dispensatione prædicto Monasterio Corbeie concederentur.

Hic advertit, privilegium petitum à Pontifice tantum ad rerum temporalium possessionem & dispensationem, atque jus libera electionis pertinuisse.

XX. Narrat dem Pontifex, quod Abbas ipsi ostenderit privilegia ab Episcopis edita: unum à Præfule Ambianensi, nimirum Bertrido (ad ejus Diocesium locus ille pertinet) & coepiscopis suis factum atque roboratum, quod refertur tomo 6. Concil. general. col. 527. alterum ab Archiepiscopo Remensis Ecclesiæ Hinemaro, & universali Concilio Episcoporum Galliarum conscriptum, & subscriptionibus propriis roboratum, Extat tomo 7. Concil. general. col. 1848.

Quid hæc privilegia continerent audiamus: „In quibus „privilegiis Decretum est, ut præfatum Monasterium Corbeie, & rerum suarum liberam obtineant dominationem, & eligendi sibi Abbatem de suis semper habeant potestatem.

Post hæc asserit Pontifex, quod Imperatoris Lotharii & Ludovici ac Caroli supplicatio accesserit: „id ipsum postulantis, videlicet ut Episcoporum privilegia nostra quoque auctoritate firmarentur.

His præmissis duo illa in privilegiis Episcoporum contenta auctoritate suâ ipse confirmat & Monasterio Corbeie in perpetuum salva esse voluit.

XXI. Ut verò integra maneat rerum temporalium possessio penes Monasterium, vetat Episcopis eorumque Archidiaconis & ministris ne quidquam ex iis, quæ ad Monasteria pertinent, vindicent.

Quam singulari ratione injustum sit, ut Episcopi Galliarum quidpiam de rebus ad Monachorum usus destinatis, in suos proprios converterent sequenti probat argumento: „Cum „que Galliarum permaximè Ecclesiæ fidelium collationibus à Deo constet esse ditatas, ut nemo sit fere Episcoporum, cui suæ sumptus Ecclesiæ satis superque non sufficiant, cuius gratia necessitudinis, quæ servorum Christi, si sunt usus collata, in suos convertere sumptus præsumant.

XII. Consequentiam probat sequenti ratiocinatione: „Si enim Clericorum, qui de propriis abundant reditibus, „Ccccc 3 com-